

the33

AKUT BUK

Födoämnesallergi

Allmänt

Födoämnen som framkallar en aktivering av immunsystemet och orsakar bildning av **IgE** antikroppar mot dessa specifika ämnen. Reaktionen som inte aktiverar immunsystemet, men ger besvär är att anse som intolerans och inte allergi.

ICD-10

K52

Patofysiologi

IgE-medierad allergi. Vanligaste orsakerna till födoämnesallergi är hos barn mjölk, ägg, jordnötter, vete, ärter, soja, trädnötter.

För vuxna gäller jordnöt, trädnöt, fisk och skaldjur.

Vid anafylaxi är de vanligaste allergenerna nötter, skaldjur, fisk och ägg. De som drabbas har ofta en atopisk sjukdom i grunden.

Symtom

Allergiska symtom kan uppkomma från minuter till timmar efter exponering. Allvarligaste reaktionen är anafylaxi. Symtom varierar från irritation i mag-tarmkanal, klåda och svullnad kring mun till kolik, magkramper, illamående, kräkningar och diarréer. Från andningsvägar rinit, astma. Hudmanifestationer som urtikariella utslag, atopiska eksem, kontaktallergi. Migränanfall kan hos migräniker provoceras fram. Atopiska barn har ofta en födoämnesallergi.

Diagnosen skall misstänkas framför allt då ett litet barn med atopi inte svarar som förväntat på rutinbehandling med lokala steroider på eksem, har multipla allergiska symtom eller får förvärrade symtom efter födoäntag.

1

Diff.diagnoser

Vid mag-tarmbesvär dyspepsi, IBS, inflammatoriska och/eller infektiösa tarm-sjukdomar, biogener i föda (konserverat kött och fisk t.ex. tonfisk, sardiner, makrill, salami, även ost, banan, choklad), intolerans (t.ex. celiaki och laktosintolerans), gallvägssjukdomar, pankreasinsufficiens. Vid andra lokaliseringer: Olika former av rinit, astma och eksemsjukdomar.

Diagnostik

Bästa instrumenten är noggrann anamnes, "**födoämnesdagbok**" vad gäller olika intag av föda och korrelation till symtom. Genomgång av korsallergier.

För att säkerställa diagnosen: **Elimination och provokation**.

Stöd i utredning kan vara **pricktest** och **serologiska metoder (RAST)**, dock en positiv utfall är inte bevisande födoämnesallergi. Resultaten måste vägas in i totalbilden inklusive elimination och provokation.

Laktosbelastning, gliadin/endomysie/transglutaminasantikroppar, S-amylas, ALAT, GT, ALP, SR, S-Fe, B12/Folat.

Lapptest kan vara aktuellt vid klinisk misstanke om födoämnesallergi där pricktest är negativ. Fungerar bäst hos barn < 2 år.

Korsreaktioner:

Björnpollen:

Aprikos, hasselnöt, kiwi, körsbär, mandel, morot, persika, plommon, potatis, päron, selleri, äpple.

Gråbo:

Anis, fänkål, kamomill, koriander, kummin, malört, morot, paprika, persilja, selleri, senap, solrosfrö, vitlök.

Latex:

Avokado, banan, jordnötter, kastanj, kiwi, körsbär, nektarin, plommon.

Vanliga utlösande födoämne till:

Akut urtikaria hos vuxna: Jordgubbar, kräftdjur, nötter, selleri, tomat, fisk.

Akut urtikaria hos barn: Fisk, jordgubbar, mjölk, soja, tomat, ägg, ärtor.

Svår atopisk dermatit hos barn: Fisk, mjölk, ägg. Man hittar sällan överkänslighetsreaktion mot färgämne, konserveringsmedel och antioxidationsmedel.

Behandling

Elimination av allergen,

kontakt med dietist, matskola.

Man skall inte utsätta allergiska barn för tobaksrök.

Antihistamin vid lättare besvär vid behov eller kontinuerligt. Vid svår allergi patienten skall utrustas med **EpiPen** eller **Anapen**, och cortisontabletter. Lomudal mixtur kan provas. Vid svår samtidig pollenallergi kan ibland hyposensibilisering hjälpa även födoämnesallergin (om korsreaktion).

2

Prognos

God prognos, födoämnesallergin försvinner ofta under första levnadsåret.

Referenser

PM Praktisk medicin, femtonde upplagan.

L. Hallberg et al. Invärtes medicin.

Läkemedelsboken.